

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ - СКОПЈЕ
ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“- ШТИП

ВОСПИТАНИЕ

Списание за теорија и практика

Штип, 2003/04

ВОСПИТАНИЕ

Списание за теорија и практика

Издавач:

Педагошки факултет „Гоце Делчев,, - Штип

За издавачот:

Д-р Блаже Китанов, декан

Редакциски одбор:

Д-р Блаже Китанов, редовен професор (претседател)

М-р Емилија Петрова Ѓорѓева, асистент (секретар)

Д-р Кирил Цацков, доцент

Д-р Стеван Алексоски, вонреден професор

Д-р Ванчо-Жан Колев, вонреден професор

Д-р Владимир Михајловски, доцент

М-р Снежана Мирасчиева, асистент

Јазична редакција:

Д-р Блаже Китанов

Компјутерска обработка:

Јереј Николче Ѓорѓев

Тираж:

500 примероци

Списанието излегува двапати годишно

**100 GODINI
ILINDEN
GOCE DEL^EV**

М-р Милица ШКАРИЌ
Педагошки факултет
Штип

ПРВИОТ МАКЕДОНСКИ УЧЕБНИК ПО ПИЈАНО НА ЛЕПША ПИПЕРКОВСКА

Биографски податоци за авторот

Универзитетскиот професор Лепша Пиперковска е родена во 1932 година во Скопје. По завршувањето на гимназијата во Скопје и средното музичко училиште во Загреб, таа дипломирала на Факултетот за Музичка Уметност во Белград во класата по пијано на проф. Станка Врињанин.

По дипломирањето таа исклучиво работи како педагог. Во 1954 година се вработува во средното музичко училиште во Скопје како наставник по предметите пијано и методика на наставата по пијано. Истовремено во училиштето таа работи и како корепетитор во класите за соло-пеење и по потреба го предава предметот музички форми.

Во 1959 година е избрана за професор на Вишата педагошка школа каде предава 7 години, а во 1966 година се вработува на првиот штотуку отворен Факултет за Музичка Уметност во Скопје како професор по пијано и методика на наставата по пијано. По пензионирањето во 1994 година, продолжува да работи како професор на магистерските студии по пијано и методика на истиот факултет.

Автор е на седум учебника по пијано, од кои првиот е со наслов „Школа за пијано“ (издаден во 1975 година) и е наменет за студенти од Педагошкиот Факултет, а останатите шест формираат целина која се изучува во основното музичко училиште, во средното музичко образование по предметот пијано-облигат и по потреба на Педагошките Факултети.

Првиот македонски учебник по пијано на проф. Пиперковска, настанува како резултат на нејзина триесетгодишна педагошка работа и искуство. Овој учебник е наменет за почетници и е издаден во 1983 г. од „Просветно дело“ под наслов **„Школа за пијано“**. Составен е од три дела:

- 1) Прв дел со име **„Разиграни прстиња“**, кој претежно содржи народни песни обработени од Димитрие Бужаровски.
- 2) Втор дел со име **„Од репертоарот на младиот пијанист“**, кој содржи мали композиции од странски автори како Моцарт, Шуберт, Вебер, Чајковски, Барток, Кабалевски, Роули, Гнесина, Шаум и др.
- 3) Трет дел со име **„Методски упатства“** наменет за поуспешно водење на наставата од страна на педагозите по пијано.

Во 1994 г. овој учебник е издаден во **второ издание** од „Евробук“ под наслов **„Распеани и разиграни прстиња“**. Во второто издание учебникот е во изменета, проширена форма. Тој повеќе не е поделен на делови, туку претставува една голема целина. На овој учебник се надоврзуваат уште три учебника, прирачник и учебник со четворорачни композиции.

Првиот учебник е напишан врз основа на најсовремените светски сознанија на учење на пијаното и најефикасните искуства од минатото. Главниот негов принцип е кај почетникот да создаде **љубов кон музиката** и интерес за неа преку запознавање и изучување на пијаното.

Преку создавање на љубов кон музиката, втора цел на учебникот е да се развие **музикалноста кај ученикот**, односно неговата способност за доживување на музиката и откривање на одредена уметничка содржина во музичкото дело. Ова се овозможува преку исклучително интересниот и убав **музички репертоар** на учебникот, кој е соодветен за возраста на почетникот и неговите различни индивидуални особини.

Преку репертоарот на почетокот од учебникот се изучуваат истовремено виолинскиот и бас клуч со свирење на двете раце заедно. Понатаму ученикот се запознава со основната музичка граматика која се состои од **музичкиот мотив и фраза**, а потоа со простите форми кои настануваат од нивно составување, како простата или сложена дводелна песна **АБ**, односно простата или

сложена троделна песна **АБА**. Освен ова се изучуваат и почетоците на полифонијата претставени преку **имитација** во најлесна форма (стр. 30, 43, 57 итн.).

Репертоарот содржи дела од детската светска литература, четворорачни аранжмани на класична музика, голем број на македонски народни песни, но и песни и танци од други народи како ерменска, хавајска, британска, италијанска, мексиканска, американска, индијанска итн. со што учебникот добива интернационална димензија и го претставува музичкиот јазик како универзален и безграничен.

Застапеноста на македонската народна песна произлегува од сознанијата на реномираните музичари Барток и Кодаји дека детето најбрзо учи композиции кои му се блиски, а нема ништо поблиско од народната песна, која детето ја слуша уште од неговото раѓање.

Четворорачните аранжмани во учебникот освен што го запознаваат ученикот со дела од оперската, камерно-симфонијската и балетската литература, му овозможуваат и исполнување богато по звучност, кое детето не може на почетокот само да го постигне. На овој начин тоа се запознава со богатиот звук на пијаното, неговата боја и широките можности на израз. Преку слушањето на богатата хармонија и полифонија, детето го развива својот слух, но и чувството за ритам, наметнато од заедничкото музицирање со неговиот педагог.

Новина во учебникот е воведувањето на употреба на **педалот** (стр. 131), чие користење обично се остава за подоцна. Преку едноставна употреба на педалот во лесни и интересни по звук композиции, ученикот се запознава со богатите звуковно-изразни можности на пијаното. Со ова, овој учебник се издвојува од многу други почетни школи од различни земји, во кои педалот не се изучува.

Освен богатиот музички репертоар, учебникот содржи и кратки **текстови**, напишани на јазик близок на детето. Овие текстови, често напишани во вид на песнички со рима, на едноставен начин ги објаснуваат музичките содржини. Имињата на композициите, исто така, преку збор многу сликовито го кажуваат нивниот карактер. Правилното одредување на карактерот, неговото сликовито и едноставно објаснување од страна на педагогот, многу придонесува за правилен развој на музикалноста кај ученикот.

Често до текстовите се сретнуваат и **црно-бели илустрации**, кои може да се бојат од страна на ученикот. Оваа дополнителна можност на користење на книгата овозможува таа да стане поблизок

другар на детето. Илустрациите сликовито го дополнуваат музичко-теоретскиот текст и го дообјаснуваат карактерот на композициите. Тие му овозможуваат на детето да го **види** тоа што го свири. Со ова апстрактниот јазик на музиката на едноставен начин му станува близок на детето.

Убавината на пиесите во книгата допира и до возрасните, со што овој учебник може да се користи и од возрасни почетници.

Од изложеното се заклучува, дека овој прв македонски учебник по пијано, освен историско значење за македонската педагогија, поседува и квалитет, потврден вон македонските граници.

Така на **ЕПТА во Бехиње**, Чешка Република, во месец јули 1997 година, проф. Пиперковска беше поканета да ја претстави својата метода на работа со почетници, претставена преку овој учебник. Заедно со овој учебник беа претставени и учебниците бр. 2, 3, 4, кои се надоврзуваат на него. Претставувањето на проф. Пиперковска беше оценето како „високо професионално, со длабоки знаења и разбирања за педагошките и методски проблеми во воспитувањето на младите пијанисти“. Беше оценето и дека „системот во избор на композициите и нивната разновидност го поттикнува интересот за музиката и развојот на личноста на младиот пијанист“. Овие нешта наидоа на голем одзив кај чешките и други педагози, поради што се побара претставениот клавијирски материјал да биде достапен за пракса во Чешка Република.

Во месец јуни 1998 година во **Хамбург, Германија**, на Факултетот за Музичка Уметност, проф. Пиперковска беше поканета од страна на проф. Евалд Келенбах, да одржи предавања за својот учебник на часовите по методика по пијано. Учебникот „**Распеани и разиграни прстиња**“ наиде на многу добар прием од страна на проф. Келенбах и студентите, кои изјавија желба да добијат примероци од овој учебник за да го користат во наставата. Беше констатирано дека не постои ниту една германска метода за почетници која може да се спореди со учебникот на проф. Пиперковска, и поради ова учебникот го доби првото место на листата на најинтересни учебници претставени во учебната 1997/98 година на Факултетот за Музичка Уметност во Хамбург. Освен овој учебник, на оваа институција, успешно беа претставени и останатите учебници на проф. Пиперковска.

Освен овие успешни претставувања, учебникот заедно со останатите учебници бр. 2, 3, и прирачникот за скали, беа обработени како главна тема на **дипломска работа** на студентот

Елена Силјановска на државниот Украински Педагошки Универзитет „П.Г.Драгоманов“. Дипломската работа имаше наслов **„Педагошките основи на обуката по пијано во системот на националната музичка култура во Република Македонија“**. Првиот учебник на проф. Пиперковска беше оценет како извонредно корисен за педагозите и важен за педагошката литература.

Во учебниците кои се надоврзуваат на првиот, почетникот се воведува постепено во покрупните музички форми. Така **во вториот учебник** се разјаснува поимот **„тема“** со примена во крупните форми: варијации, рондо, сонатини. Се почнува и со воведување во поимот **„стил“**.

Во **третиот учебник** се претставуваат и разјаснуваат двата вида на фактура: полифоната и хомофоно-хармонската.

Во **четвртиот учебник** подлабоко се навлегува во стиловите преку претставување на нивните најдобри претставници и се продлабочува знаењето на различни жанрови на композиции.

Во **прирачникот за скали, акорди и арпеџа**, се објаснуваат подлабоко музичко-теоретските знаења. Прирачникот претежно е наменет за педагозите, за повозрасните почетници, но и за родителите чии деца изучуваат пијано, со што тие можат да им помогнат во совладувањето на теоретските знаења.

Учебникот **„Пијаното нè здружува“** е составен од четворорачни композиции, кои се користат како надополнение на првиот учебник, овозможувајќи му на почетникот да музицира со побогат звук, да го развие подобро музичкиот слух и чувството за ритам.

Сите овие учебници заедно сочинуваат **целина**, која е направена за користење во основното музичко образование, во наставата по облигат-пијано или во наставата по пијано на Педагошките факултети. Учебниците овозможуваат поставување на добра музичка и техничка база во интерпретацијата на пијаното.

Литература:

1. Пиперковска Лепша:
 - Школа за пијано, Просветно дело 1983
 - Распеани и разиграни прстиња, Евробук 1994
 - Книга 2, Евробук 1994
 - Книга 3, Евробук 1994

- Книга 4, Евробук 1994
- Прирачник за скали, акорди и арпеџа, Евробук 1994
- Пијаното нè здружува, Евробук 1994

2. Силјановска Елена: Педагошките основи на обуката по пијано во системот на националната музичка култура во Република Македонија, дипломски труд одбранет на државниот украински Педагошки Универзитет „П.Г.Драгоманов“.